

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 33. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 12. maj 2020
Tidspunkt: kl. 08.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Lars Aslan Rasmussen (S), Tanja Larsson (S), Jens Rohde (RV), Nils Sjøberg (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (SF), Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF), Orla Østerby (KF) og Peter Seier Christensen (NB)

Desuden deltog: Minister for fødevarer, fiskeri og ligestilling og minister for nordisk samarbejde Mogens Jensen og sundheds- og ældreminister Magnus Heunicke.

Rasmus Nordqvist fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Uformel videokonference for EU's landbrugs- og fiskeriministre den 13. maj 2020

EUU alm. del (19) – bilag 634 (kommenteret dagsorden)

Fødevarerministeren ville forelægge det uformelle videomøde for EU's landbrugs- og fiskeriministre den 13. maj 2020 og et forslag fra Kommissionen om ændring af landdistriktsforordningen. Begge punkter var til orientering.

a) Status for EU's tiltag for at afbøde konsekvenser af covid-19 på landbrugs- og fiskeriområdet

Videokonference 13/5-20 landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 2)

Videokonference 13/5-20 landbrug og fiskeri – bilag 2 (tillæg til samlenotat)

Fødevarerministeren: Punkt 1 er dagsordenen for det uformelle videomøde i morgen, hvor der er et enkelt punkt til drøftelse, nemlig status over indsatsen for at afbøde de negative konsekvenser af covid-19 på landbrugs- og fiskeriområdet. Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden i dag til at ridse status op og redegøre for, hvor vi ser behov for flere tiltag fra Kommissionens side.

På landbrugsområdet kan man overordnet set inddele Kommissionens tiltag i to grupper:

Den ene handler om at sikre, at landbrugsstøtten kan blive udbetalt rettidigt. Derfor har Kommissionen givet mulighed for bl.a. at forlænge ansøgningsfrister og tilrettelægge kontrol i forhold til udbetaling af landbrugsstøtte mere fleksibelt.

Vi har støttet disse tiltag, og vi har også efterspurgt yderligere tiltag. F.eks. ville vi jo gerne allerede i år kunne forhøje slagtepræmien, sådan som vi er enige om det i Folketinget. Det kræver dog dispensation, da en sådan ændring normalt skal meldes til Kommissionen den 1. august i det foregående år.

Den anden gruppe er de markedstiltag, Kommissionen har vedtaget for at stabilisere markederne. Det gælder støtte til privat oplagring af f.eks. oksekød og mejeriprodukter. Derudover er der en række undtagelser for konkurrencereglerne, som giver mulighed for frivillige aftaler om udbudsstyring i mejeribranchen og for kartoffelavlere og gartnerier.

Fra dansk side er vi normalt skeptiske over for denne type tiltag, og vi afstod fra at stemme for forslagene om frivillig udbudsstyring, men vi valgte dog at støtte forslagene om privat oplagring, da vi også fra dansk side kan se, at der har været en meget presset markedssituation for bl.a. de dyrere udskæringer af oksekød, som ordningen retter sig mod.

Selv om der således allerede er gjort en del, forventer jeg, at mange medlemsstater på videomødet vil efterspørge flere tiltag – inden for begge grupper.

Jeg har indikeret, at vi fra dansk side også har nogle forslag, bl.a. om at fremrykke den øgede slagtepræmie. Derudover ønsker vi, at den direkte støtte kan udbetales løbende, efterhånden som den fysiske kontrol afsluttes, så den enkelte landbruger ikke skal afvente den samlede kontrolafslutning, før der bliver udbetalt støtte. Jeg vil også nævne på mødet, at gartnerierne fortsat er pressede.

Jeg forventer, at mange medlemslande vil efterspørge flere midler både til enkelte sektorer og som en del af Kommissionens kommende forslag til et revideret EU-budget for 2021-2027. Her finder jeg det dog værd at minde om, at landbruget trods alt ikke er den sektor, der er hårdest ramt af coronakrisen.

På fiskeriområdet er der allerede sket en vedtagelse af et ændringsforslag om Hav- og Fiskerifonden, så det bliver muligt at omprioritere inden for det nationale program med henblik på at støtte bl.a. midlertidig oplægning og privat oplagring.

Herhjemme ser vi de nye redskaber i sammenhæng med de generelle tiltag for dansk erhverv, som vi allerede har iværksat. Det er vi i fuld gang med.

Derudover vil der sikkert blive set på muligheden for øget år til år-kvotefleksibilitet, men det skal selvfølgelig være forsvarligt i forhold til den biologiske rådgivning.

På videomødet vil jeg også slå et slag for det indre marked. Det er helt afgørende for den danske fødevareresektor og fødevarerforsyningsikkerheden, at det indre marked fungerer så smidigt som muligt uanset adgangsbegrænsninger. Efter nogle startvanskeligheder er der heldigvis helt overvejende meldinger om åbne forsyningsveje, men jeg vil opfordre Kommissionen til at være på vagt over for eventuelle tendenser til handelshindringer eller andre former for protektionisme.

Endelig vil jeg bruge videomødet til at minde om, at landbruget og fiskeriet – corona eller ej – står over for en grøn omstilling, og at det er helt afgørende, at vi holder fokus også på den udfordring.

Morten Messerschmidt havde noteret sig, at Landbrug & Fødevarer var bekymret for produktionen af okse- og kalvekød bl.a. på grund af nedlukningen af restauranter og hoteller. Hvordan ville den branche stå efter krisen? Og kunne ministeren i øvrigt sige noget om status over Brexit-forhandlingerne, især inden for fiskeriet?

Kim Valentin pegede på, at Landbrug & Fødevarer var negativt indstillet over for at bringe krisereserven i spil. Hvordan havde regeringen det med, at danske landmænd kom til at betale mere, idet de danske landbrug ikke kunne få adgang til krisereserven i henhold til størrelser på bedrifter? Ville det blive taget op på ministermødet?

Rasmus Nordqvist ville gerne have uddybet, hvad ministeren mente med øget fleksibilitet inden for fiskerikvoter.

Fødevarerministeren påpegede, at coronakrisen ganske vist gik ud over de okse- og kalvekødsudskæringer, der normalt gik til restauranter, men at landbrugs- og fødevarerområdet generelt set ikke var det hårdest ramte område. Fra dansk side bakkede man op om muligheden for oplagring på det område for at støtte erhvervet, ligesom ministeren også arbejdede for at fremrykke en forhøjelse af slagtepræmien.

Om Brexit-forhandlingerne sagde ministeren til Morten Messerschmidt, at de kun gik langsomt fremad. Danmark lagde vægt på at holde sammen med gruppen af lande med fiskeriinteresser i britisk farvand. Ministeren havde en tro på, at det ville lykkes at koble fiskeriaftalen tæt sammen med en handelsaftale, også fordi Michel Barnier havde et godt øje til fiskeriet og var helt inde i sagen. Ministeren ville gerne give udvalget en mere detaljeret redegørelse, når man var længere fremme i forhandlingerne.

Ministeren sagde til Kim Valentin, at krisereserven blev finansieret via en reduktion af den direkte støtte til erhvervet, og anvendte man ikke reserven, ville midlerne blive udbetalt som direkte støtte. Det anså regeringen for at være den mest fornuftige løsning. Det skulle ses i lyset af, at landmænd, der modtog mindre end 2.000 euro pr. år, ikke skulle bidrage til reserven.

Dermed stod nogle medlemslande til at få større gavn af reserven, og ministeren kunne have en mistanke om, at de meget tilpasningsdygtige danske landmænd ikke ville stå forrest i køen.

Til Rasmus Nordqvist sagde ministeren, at diskussionen gik på, om man kunne overføre en større del af fiskekvoter fra år til år. Regeringen syntes, at det var fint at overføre fra et år til året efter, men man skulle ikke begynde at tage forskud på det kommende års kvoter, for så havde man ikke mulighed for at holde det op imod den biologiske rådgivning.

Jens Rohde ville gerne vide, hvor store overførslerne havde været fra søjle 2 til søjle 1 under krisen. Det var med til at skabe konkurrenceforvridning. Han gik ikke ud fra, at man i Danmark havde lavet den slags overførsler, men hvad med de andre EU-lande? Regeringen havde lagt op til drastiske nedskæringer i landbrugspolitikken inden forhandlingerne om den flerårige finansielle ramme. Hvis regeringen holdt fast i et maksimalt bidrag på 1 pct. af BNI, ville det medføre en manko på 1.300 mia. kr. i finansieringen af den nuværende landbrugspolitik. Man arbejdede på at sikre, at bunden ikke røg ud af beskæftigelsen på landbrugsområdet, og samtidig var der en kamp for fortsat at gøre landbruget grønnere. Gav det ikke anledning til overvejelser om, hvorvidt det var det rigtige at ville skære drastisk ned på landbrugsområdet?

Fødevareministeren svarede Jens Rohde, at man ikke kunne ændre i overførslerne fra søjle 2 til søjle 1 i forbindelse med coronakrisen. Det skulle meldes ind året før. Ministeren havde ikke et overblik over, hvorvidt der var nogle medlemslandene, der overvejede at gøre det. Men fik han det, ville han give det videre til udvalget. Om budgettet sagde ministeren, at regeringen holdnings til landbrugsbudgettet ikke umiddelbart var ændret. Spørgsmålet sorterede i øvrigt under finansministerens ressort. Ministeren kunne dog sige klart og tydeligt, at regeringen – uanset hvad det endelige budget for landbruget måtte blive – arbejdede for, at det i videst muligt omfang blev anvendt til at understøtte den grønne omstilling.

Jens Rohde udbad sig nogle tal på, hvor stort regeringen så mente, at landbrugsbudgettet skulle være.

Fødevareministeren henviste til finansministeren, da det var dennes ressort.

Jens Rohde spurgte, om han skulle tolke det sådan, at ministeren på ressortområdet landbrug og fødevarer ikke kendte regeringens holdning til, hvor stort landbrugsbudgettet skulle være. Kunne det være rigtigt, eller ville ministeren bare ikke fortælle om den?

Kim Valentin sagde, at ministeren havde Venstres forståelse, hvis det handlede om, at han ikke kunne afsløre den danske forhandlingsposition. Dog havde han en forventning om, at ministeren lå inde med en viden, så kunne han give en grov skitsering?

Fødevareministeren svarede, at han godt kunne have givet en status, hvis han havde haft mulighed for at forberede sig – selvfølgelig med respekt for, at det overordnede ansvar for MFF'en sorterede under finansministerens ressort. Hvor det samlede kompromis for den fler-

årige finansielle ramme skulle lande, måtte udvalget tage op med finansministeren. Der var tale om samlede forhandlinger og prioriteringer.

Jan E. Jørgensen mente ikke, at det kunne være rigtigt, at den danske fødevareminister ikke havde en holdning til størrelsen på EU's landbrugsbudget. Det var fair nok, hvis det forholdt sig sådan, at ministeren ikke kunne røbe noget om en endnu ikke afsluttet drøftelse i regeringen, men spørgsmålet lod til at komme helt bag på ministeren, siden han nu mente, at han skulle have haft tid til at forberede sig på det.

Jens Rohde afviste, at ministerens manglende svar skulle have noget at gøre med ikke at ville afsløre den danske forhandlingssituation. Den danske statsminister og regering havde – både nationalt og internationalt – slået på tromme for, at landbrugsbudgettet skulle holde for. Regeringen afslørede derfor ikke noget ved at sige, hvor stort den så mente, at landbrugsbudgettet skulle være. Han havde forståelse for, at ministeren først skulle afklare det med regeringen, men problemet blev ved med at opstå: Når udvalget spørger finansministeren om EU-budgettet, får det hver gang at vide, at det er ressortministerens område – og vice versa. Der havde udviklet sig en systemfejl i regeringen, som medførte, at udvalget aldrig fik svar.

Den fungerende formand foreslog at indkalde finansministeren i samråd for at høre om fremskridtene i MFF-forhandlingerne – også inden for de enkelte sektorer.

Fødevareministeren mindede om, at han var kaldt i samråd om en videokonference i Rådet, hvor MFF'en ikke var på dagsordenen. Han beklagede, at han ikke kunne være mere specifik, men han havde ikke haft mulighed for at forberede sig. Man forventede, at Kommissionen ville præsentere et nyt budgetforslag i maj måned, hvorefter man ville have et fornyet grundlag at tage diskussionen på.

Den fungerende formand sagde for en god ordens skyld, at der ikke var tale om et samråd, men en fremlæggelse af mødedagsordenen for ministerrådsmødet og deraf følgende spørgsmål. Ud over at tale med finansministeren kunne det også være en idé med en drøftelse med fødevareministeren om fremskridt i MFF-forhandlingerne på landbrugsområdet.

b) Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådet om ændring af forordning nr. 1305/2013 for så vidt angår specifikke foranstaltninger til at yde ekstraordinær midlertidig støtte under Landdistriktsfonden (ELFUL) som svar på covid-19-udbruddet

– *Forventes vedtaget i skriftlig procedure hurtigst muligt*

KOM (2020) 0186

Videokonference 13/5-20 landbrug og fiskeri – bilag 1 (samlenotat side 4)

Miljø- og fødevarerministeren: Kort sagt går forslaget ud på, at medlemsstaterne får en midlertidig mulighed for – inden for en øvre grænse på 1 pct. af EU-midlerne i deres landdistriktsbudget – at støtte de landbrugere samt små og mellemstore fødevarer virksomheder, der er særligt hårdt ramte af covid-19-krisen. Støtten må være på maksimum 5.000 euro pr. bedrift og maksimum 50.000 euro pr. virksomhed, og den skal ydes på baggrund af objektive kriterier fastsat af medlemsstaterne.

Forslaget indeholder ikke nye midler og ændrer heller ikke på reglerne om national medfinansiering. Så hvis et medlemsland vil anvende mulighederne, skal man omprioritere midler og sende en programændring til Kommissionen.

Kommissionen præsenterede sit forslag den 30. april, og jeg forventer, at det vil blive hastebehandlet af både Rådet og Europa-Parlamentet. Det er muligt, at visse medlemsstater vil ønske endnu videre rammer for anvendelse af midlerne, men som det fremgår af regeringens holdning i samlenotatet, vil vi være på det hold, der ønsker at fastholde de rammer, Kommissionen lægger op til. Det skyldes jo, at vi grundlæggende ønsker, at landdistriktsprogrammet skal bruges til at understøtte grøn omstilling og udvikling af erhvervet. Som jeg nævnte tidligere, er der jo netop en lang række andre instrumenter til krisehåndtering og markedstiltag, og det er mit udgangspunkt, at de er bedst egnede til det formål.

Morten Messerschmidt spurgte, om hjælpepakkerne på landbrugsområdet kolliderede med nogle af de nationale pakker i Danmark eller i andre EU-lande. Man kunne frygte, at akut vedtagne pakker overlapper hinanden og munder ud i dobbeltstøtte.

Kim Valentin forstod det sådan, at nogle lande var negative over for de små summer i ordningen. Ville regeringen være indstillet på at forhandle større summer?

Søren Søndergaard kunne frygte, at man tog fra de grønne initiativer og flyttede pengene over til mere eller mindre kulsorte landbrug. Man kunne forestille sig, at de lande, der ville gøre brug af ordningen, var dem, der i forvejen ikke brugte landdistriktsbudgettet på grønne tiltag. Var det en meget lille ordning med en meget lille effekt? Hvad var ministerens vurdering af, hvorvidt den – trods de små beløb – kunne medføre ulig konkurrence, hvis man målrettede midlerne til bestemte områder, og de gik til industrier og landbrugsvirksomheder i lande, der ikke havde gennemgået en grøn udvikling?

Fødevareministeren svarede Morten Messerschmidt, at der er klare retningslinjer for, at der ikke må gives dobbelt støtte, så det var op til de forskellige kontrolinstanser at sikre, at dette ikke skete.

Til Kim Valentin sagde ministeren, at regeringen holdt fast i det, som Kommissionen havde foreslået, da en forøgelse af rammerne ville udvande formålet med landdistriktspolitikken, og da regeringen gerne så, at midlerne gik til grøn omstilling og den øvrige udvikling af erhvervet.

Svaret til Søren Søndergaard lød, at regeringen ville gøre alt for, at tempoet i den grønne omstilling ikke blev svækket, men at coronakrisen formentlig ville påvirke den i en periode. Han kunne ikke på stående fod svare på, hvor mange midler 1 procent udgjorde, men foreslog at vende tilbage med et tal. Regeringens udgangspunkt var, at den ikke anså det for at være nødvendigt med mere fleksibilitet i landdistriktsordningen, da det også hang sammen med, om medlemslandene havde ubrugte midler i landdistriktsprogrammet, som i så fald kunne anvendes.

Søren Søndergaard var glad for, at regeringen delte målsætningen om, at omlægningen ikke måtte gå ud over den grønne omstilling. Han efterlyste svar på sit spørgsmål om, hvorvidt det var korrekt forstået, at midlerne fra landdistriktsbudgettet kunne gives til landmænd og til små og mellemstore virksomheder. Og var der hold i, at der kunne ske en konkurrenceforvriddning?

Fødevareministeren svarede, at små og mellemstore fødevarevirksomheder også kunne modtage støtte. Det var klart, at ubrugte midler gjorde det nemmere at finde rum til den ene procent landdistriktsmidler i en udbetaling i de enkelte lande. Der var ikke tale om en omfordeling mellem landene. Om ordningen havde en større eller mindre indvirkning på konkurrenceforhold, var en smagssag, men for ham at se medførte den en meget lille risiko for konkurrenceforvriddning.

c) Siden sidst

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1224/2009, og ændring af Rådets forordninger (EF) nr. 768/2005, (EF) nr. 1967/2006, (EF) nr. 1005/2008 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/1139 for så vidt angår fiskerikontrol
KOM (2018) 0368

Miljø- og fødevarerministeren: Under siden sidst vil jeg kort nævne forslaget om ændring af fiskerikontrolforordningen, hvor jeg forventer at tage forhandlingsoplæg til juni. EU's fiskerikontrolsystem er designet før reformen i 2013, og derfor indeholder forslaget på flere punkter en tilpasning og opdatering. Det er på mange måder et meget teknisk forslag.

Forslaget kom helt tilbage i maj 2018, og den daværende minister orienterede Europaudvalget om sagen i juni 2018. Behandlingen af forslaget er siden da gået meget langsomt. Nu planlægger formandskabet imidlertid vedtagelse af en delvis generel indstilling i juni.

Regeringen lægger bl.a. vægt på, at EU's regler om kontrol bidrager til at sikre, at målene i den fælles fiskeripolitik opnås, og at der skabes ensartede vilkår for erhvervsudøvelsen i EU.

Derudover støtter regeringen principielt en tilgang, hvor elektronisk monitorering med anvendelse af kamera introduceres på EU-niveau. Samtidig bør dette krav ledsages af mulighed for lempelser i andre regler f.eks. større frihedsgrader i redskabsvalg.

Jeg forventer som sagt at vende tilbage med forslaget i juni, og indtil da kan man læse mere om det i det samlenotat, der blev oversendt i juni 2018.

Punkt 2. Uformel videokonference for EU's sundhedsministre den 12. maj 2020

EUU alm. del (19) – bilag 634 (kommenteret dagsorden)

Sundheds- og ældreministeren: Det er dejligt at være tilbage i velkendte rammer, og jeg forelægger den uformelle videokonference for sundhedsministrene i EU, der finder sted senere på formiddagen i dag. Jeg forelægger mødet til udvalgets orientering.

Videokonferencen er indkaldt af formandskabet og handler om adgang til medicin og om EU's kommende lægemiddelstrategi. Den strategi var også på dagsordenen ved rådsmødet i december, og er kun blevet endnu mere aktuell i lyset af covid-19.

Jeg vil gerne benytte anledningen til at give udvalget en orientering om, hvad der ellers sker på sundhedsområdet i EU i forbindelse med covid-19 under udvalgets dagsordenspunkt siden sidst.

a) Adgang til medicin

– *Udveksling af synspunkter*

Videokonference 12/5-20 - sundhed – bilag 1 (samlenotat)

Sundheds- og ældreministeren: Adgang til medicin er essentiel for vores sundhed og tryghed. Derfor skal danske og europæiske borgere kunne være sikre på, at de har adgang til den nødvendige medicin – det ser vi lige nu i en global covid-19-pandemi.

Heldigvis har Danmark ikke været mærkbart berørt af mangel på kritiske lægemidler under covid-19-krisen, sådan som mange andre lande har. Vi har dog set tendenser til forsyningsproblemer på mindre kritisk medicin, som også kan være svær at undvære – f.eks. meldte Lægemiddelstyrelsen i marts ud, at der var forsyningsproblemer med paracetamol til børn (børnepanodil), og vi måtte derfor begrænse salget for at sikre, at der var nok til de børn der havde mest behov. Det er der mange forældre, der har oplevet, tror jeg.

Periodisk mangel på forskellig anden medicin betyder, at vi ikke kan være 100 pct. sikre på, at vi altid kan få den medicin, vi har brug for, når vi er på apoteket eller sygehuset. Det skaber naturligvis en meget stor utryghed blandt borgerne.

At minimere forsyningsvanskeligheder og sikre adgang til lægemidler er en selvfølgelig en kompleks problemstilling, der rækker ud over Danmarks grænser, men ikke desto mindre meget vigtig.

Derfor er det ikke nok, at arbejde for løsninger på nationalt plan. Vi må også se på, hvad vi kan gøre i fællesskab i EU. Det er sådan, at hvis vi ikke kan arbejde sammen, risikerer vi, at vi er i direkte konkurrence med vores europæiske naboer, når der som nu er stærk efterspørgsel efter medicin. Alle lande i EU oplever forskellige problemer med forsyningsikkerheden. Årsa-

gerne til problemerne kan være forskellige fra land til land. Hvis man tager et hurtigt view over situationen, så oplever Syd- og Østeuropa, at lægemidler via parallelimportører sælges til andre EU-lande, der er i stand til at betale en højere pris for lægemidlerne, end deres forbrugere kan. Andre lande oplever, at de er for små til, at lægemiddelproducenterne overhovedet bringer deres produkter ind på markedet netop der. De problemer oplever vi ikke i Danmark, men det er vigtigt at se hele billedet og den samlede udfordring, som EU står over for.

Samtidig har den aktuelle covid-19-pandemi gjort det meget tydeligt, at EU's lægemiddelforsyning også er sårbar, fordi mange lægemidler og aktivstofferne i lægemidlerne produceres uden for EU – og ofte produceres de meget få steder – i nogle tilfælde kun ét enkelt sted i verden.

Derfor kan situationen måske skabe momentum til at opnå europæisk enighed om løsninger, der kan bidrage til at styrke forsyningssikkerheden af lægemidler generelt i EU.

Det er regeringens holdning, at vi i EU skal angribe sagen fra flere sider samtidig. Covid-19-pandemien kalder på fokuserede tiltag her og nu, samtidig med at en langsigtet løsning kræver mere viden og en bredere tilgang til problematikken.

På mødet i dag vil jeg derfor lægge vægt på, at EU's medlemslande i en første fase effektivt samarbejder om at opbygge fælles lagre, øge produktionen af kritiske lægemidler og koordinere forskningsindsatsen for udvikling af en snarlig vaccine og behandlinger til fælles bedste.

De tiltag må i en anden fase integreres i en bredere strategi. Den skal sigte mod at styrke EU's robusthed og hele forsyningskæden på længere sigt. Den bør fokusere på forebyggende foranstaltninger som tilgængelighed, analyse af effektive tiltag samt europæisk udvikling og produktion af lægemidler og medicinsk udstyr.

Målet er at sikre en vis uafhængighed af forsyning fra tredjelande, hvor og når det er nødvendigt at gøre brug af den uafhængighed. En europæisk produktion vil givet ikke være den billigste løsning. Det siger sig selv. Derfor er det tanken, at europæisk produktion alene skal etableres, hvor det er nødvendigt for at sikre forsyning af essentielle medicinske produkter – og gerne i samarbejde med den europæiske lægemiddelindustri.

At øge forsyningssikkerheden på lægemidler kan vi være enige om koster penge. Hvis man ser på udgifterne alene i Danmark til medicin og lægemidler, udgør det i forvejen en meget stor del af sundhedsbudgettet og dermed også en betragtelig del på statens budgetter.

Tal fra Sundhedsdatastyrelsen viser, at udgifterne til sygehusmedicin har været stigende over en årrække. Det er ca. ½ mia. ekstra om året. Det er nu over 9 mia. kr., vi bruger alene på sygehusmedicin, og det stiger altså med ½ mia. om året. Der er ikke ret mange andre ting i samfundet, der stiger på den måde. Hvis man ser på den anden del af medicinen – altså den vi selv køber på apoteket med et statsligt tilskud. Det statslige tilskud har ligget stille i nogle år, men det begynder at stige nu, og alene i 2019 steg det med 300 mio. kr. Det er nu oppe på 6

mia. kr. så vi bruger altså mere end 15 mia. kr. om året på medicin, og kurven er stigende i det samlede billede. Det skal selvfølgelig med i betragtningen, når man vurderer, hvilke løsninger der er mulige at bringe i spil. Får vi som konsekvens af vores arbejde dyrere lægemidler på det danske og det europæiske marked, er der selvfølgelig risiko for, at det vil ramme socialt udsatte borgere og mindre velstående lande hårdt. Ligeså vel som vi i Danmark gør alt, hvad vi kan, for at nedbringe medicinudgifter. Så de negative sider af det arbejde skal selvfølgelig med i billedet, og man skal arbejde på at begrænse dem så vidt muligt. Det betyder også, at vi skal være opmærksomme på at afdække konsekvenserne af de tiltag, der sættes i værk i Danmark og på europæisk plan. Men hovedfokus lige nu er at sikre, at ingen danske patienter kommer til at stå uden livsvigtig medicin – heller ikke midt i en historisk alvorlig pandemi.

Se nedenstående punkt 2 b) for at læse udvalgets diskussion med sundhedsministeren.

b) Siden sidst

Generel orientering om aktiviteterne i EU på sundhedsområdet i forbindelse med covid-19

Sundheds- og ældreministeren: Som nævnt vil jeg også gerne benytte anledningen til at give udvalget en orientering om, hvad der ellers sker på sundhedsområdet i EU i forbindelse med covid-19.

Den 7. februar tog formandskabet initiativ til den første videokonference, hvor vi drøftede nationale beredskaber, beholdningen af værnemidler og de mulige konsekvenser for adgangen til medicin i EU som følge af udviklingen i Kina.

Siden har vi haft to ekstraordinære rådsmøder, mens det stadig var muligt at mødes i Bruxelles, og efterfølgende en række uformelle videokonferencer, hvoraf de fleste har været holdt på Kommissionens initiativ.

På møderne har vi løbende holdt hinanden orienteret om udviklingen i de enkelte lande – hvordan udvikler epidemien sig, og hvor ser vi udfordringerne lige nu. Vi har selvfølgelig også løbende orienteret hinanden om nationale tiltag for at håndtere epidemien og udvekslet foreløbige erfaringer. På den måde har møderne været nyttige som et forum for videndeling.

Vi har selvfølgelig også drøftet, hvad vi i fællesskab kan gøre for at understøtte indsatsen i de enkelte lande. Som bekendt er EU's kompetence på sundhedsområdet begrænset, men der er iværksat en række konkrete tiltag.

Først og fremmest er der i gangsat fælles indkøb af værnemidler og opbygning af en ny fælles europæisk lagerreserve for kritisk medicinsk nødstyr, som f.eks. respiratorer, beskyttelsesmasker og laboratorieartikler for at hjælpe EU-lande i nød. Det er også besluttet at udskyde anvendelsesdatoen for de nye regler om medicinsk udstyr, fordi der var bekymring for, at de

nye krav kunne skabe flaskehalse på et marked, som i forvejen er hårdt presset på grund af covid-19.

Kommissionen har løbende udsendt en række anbefalinger og retningslinjer. De har bl.a. omhandlet teststrategier, håndtering af kliniske forsøg under krisen, koordination af exitstrategier, grænseoverskridende sundhedssamarbejde og anvendelsen af data og apps til bekæmpelse af covid-19.

De omtalte anbefalinger er Kommissionens. De har ikke været genstand for forhandling i Rådet, og de er ikke bindende for medlemslandene. De baserer sig bl.a. på rådgivning fra Det Europæiske Center for Sygdomsovervågning og -kontrol (ECDC) og Det Europæiske Lægemiddelagentur (EMA).

Kommissionens ekspertpanel for covid-19, som faglig direktør ved Statens Serum institut Kåre Mølbak er medlem af, har også bidraget med rådgivning.

Vi har altså løbende haft tæt kontakt med de andre medlemslande og med Kommissionen i gennem den aktuelle krise. Dialogen har været nyttig og har især haft karakter af erfaringsudveksling og drøftelse af de anbefalinger på forskellige områder, som Kommissionen har lagt frem.

Det forventer jeg, vi vil fortsætte med i den kommende tid, så vi løbende kan følge udviklingen i landene og lære af hinandens erfaringer nu, hvor mange lande har taget fat på det, som Danmark er i gang med nemlig at genåbne samfundet.

Kim Valentin ville gerne vide, hvor stort EU's budget var på området. Der var lavet en ny lægemiddelstrategi; hvad ville den i praksis betyde for Danmark? Kunne ministeren pege på lovgivningsområder, hvor der ville ske ændringer?

Jens Rohde støttede op om fælles indsatser og forsyningssikkerhed i EU. Men det forholdt sig jo sådan, at den danske regering havde et meget dogmatisk forhold til EU's flerårige budget. Det er dyrt at opbygge fælles infrastruktur og lagre, så hvor skulle pengene komme fra, når der var lagt op til, at der skulle skæres drastisk i EU-budgettet? Havde ministeren i øvrigt tænkt sig at informere sine kolleger om den lille klub, Danmark var ved at danne sammen med de såkaldte sikre lande, som man kunne læse om i dagens Politiken? Danmarks nabolande er de vigtigste politiske, handelsmæssige og kulturelle allierede, og den tyske regering afventede positive signaler fra Danmark om en dialog om åbning af grænsen. Hvorfor ikke gå i den retning i stedet for at gå med på et initiativ søsat af den østrigske forbundskansler Sebastian Kurz?

Søren Søndergaard syntes, at det gav god mening at pulje ressourcer og testresultater i fælles forskning. Den del støttede Enhedslisten fuldt ud. Hvad angik de fælles lagre, ville han gerne vide, om der her var tale om fælles EU-lagre, der skulle kunne dække alle landenes be-

hov. Hvorfor kunne de så ikke placeres decentralt i de enkelte lande? Og hvis et EU-lager ikke kunne rumme medicinske produkter nok til alle lande, hvem skulle så afgøre, hvilke lande der akut måtte have behov for at få del i fælles lagre? Hvis der var 50 millioner covid-19-vacciner på lager, hvem skulle så have dem? Ved pandemier er der evidens for, at de også rammer regionsvis. Det vil sige, at den europæiske region, der er meget integreret, vil blive ramt stort set samtidig, så det kunne være mere relevant med fælles lagre på tværs af regioner. Han mente, at aspektet internationalt samarbejde manglede i EU's overvejelser. Et fælles lager i EU kunne bidrage til, at man kunne levere medicin hurtigt til en region, hvorimod det ikke ville være tilstrækkeligt til at levere til hele EU. I samlenotatet stod der, at initiativet ikke skulle føre til protektionisme, så hvordan undgik man den protektionisme, som i første omgang var gået ud over Grønland og Færøerne?

Nils Sjøberg fandt overvejelserne om fælles lagre og forsyninger positive. Han ville gerne vide, hvilke medicinske produkter der var så uvæsentlige, at det ikke var nødvendigt med forsyningssikkerhed for dem. Det var positivt at se på fælles centre for værnemidler, og han var enig med Søren Søndergaard i, at det ville være hensigtsmæssigt at bidrage til, at også andre dele af verden kunne få del i lagre. Ville den sporings-app, som udvalget også havde diskuteret med klima-, energi- og forsyningsministeren, i øvrigt blive bragt op på mødet for sundhedsministre?

Sundheds- og ældreministeren svarede Kim Valentin, at han ville sende et skriftligt svar på spørgsmålet om EU's budget. Om lægemiddelstrategien sagde han, at en stor del af den danske lovgivning om lægemidler bygger på EU-harmoniseret lovgivning. Der er strenge krav til lægemidlers godkendelse og markedsføring, og man kunne ikke lempe eller ændre i den nationale regulering på området. Der var altså grænser for, hvilke ændringer Danmark nationalt kunne foretage. Kommissionen havde foreslået at opnå forsyningssikkerhed ved at opbygge centrale lagre af lægemidler i EU. Det stillede krav om bred markedsføring i EU af nye lægemidler, styrkelse af dialogen med industrien og understøttelse af innovation og produktion af kritiske lægemidler i EU. Det var umuligt at komme op med løsninger, som ikke også indeholdt nogle minusser. Nogle EU-lande havde stor interesse i, at der blev indført et krav om, at producenter, der vil ind på det europæiske marked, skal kunne fås i alle EU-lande. Det kunne være et godt princip, men det risikerede at få en negativ effekt for de danske forbrugere, der så ikke vil få gavn af det nyeste medicin, fordi det skal markedsføres i hele Europa – også steder med lav købekraft. Ministeren mente, at det var fornuftigt med centrale lagre, men der var mange spørgsmål at forholde sig til – f.eks. hvor de skulle ligge. Danmark ville arbejde for, at man fandt løsninger i en global marked-kontekst. Det var godt at være en del af EU, ellers risikerede man, at to-tre store lande lavede nationale løsninger, og så ville man være ilde stedt i Danmark. Danmark så altså gerne, at Kommissionen gik videre med initiativet, men ud fra en flerstrengt og ikke udelukkede kortsigtet strategi.

Til Jens Rohde sagde han, at finansministeren besvarede spørgsmål om EU's budget. Om finansieringen af fælles lagre sagde han, at hvis det blev aktuelt, ville det afhjælpe opbygningen af nationale lagre. Smittetallet i Danmark var p.t. lavt, men ingen vidste, hvordan virussen

ville opføre sig, og man kunne ikke afvise, at der ville komme en anden bølge. Der var udsigt til en sommer med et lavt smittetryk, og den tid kunne man bruge til at opbygge lagre. Og var det så ikke klogt på sigt at opbygge lagre, hvor man kunne arbejde mere på tværs af landene? Ministeren ville ikke gå ind en diskussion om EU-budgettet, for det var finansministerens ressort, men hele Europa havde gavn af de investeringer, der blev foretaget for at holde epidemien under kontrol.

I sit svar til Jens Rohde sagde han, at rejserestriktioner ikke hørte under hans ressort, og at det derfor heller ikke var relevant at tage op med EU's sundhedsministre.

Om det globale perspektiv sagde ministeren til Søren Søndergaard, at Europa havde været epicenter i nogle uger, hvorefter virussen havde flyttet sig til andre kontinenter, som også havde brug for hjælp. Der var et tæt samarbejde med WHO om at strukturere og finansiere vaccinforskning. Når der måtte blive udviklet en sikker vaccine, ville efterspørgslen på den blive enorm. Så der var et stort behov for at koordinere og prioritere. Hvem skulle gøre det? Det var ikke nemt, men ministerens tilgang var, at man i Danmark måtte prioritere mennesker i risiko-gruppe og få dem vaccineret i første omgang.

Til Nils Sjøberg sagde han, at store prisstigninger på eller mangel på lægemidler med livsreddende funktion kunne være et problem. Han kunne ikke levere en endelig liste over, hvilke produkter der var tale om, men Lægemiddelstyrelsen havde lavet et stort stykke arbejde for at sikre, at man ikke løb tør for kritiske lægemidler. De oplysninger kunne muligvis tilgå udvalget.

Ministeren sagde endvidere, at han forstod det sådan, at udvalget på et møde havde diskuteret appen med klima-, energi- og forsyningsministeren. Den var ikke på dagsordenen for mødet med EU's sundhedsministre, men i covid-19-følgegruppen havde der været både en skriftligt og en mundtlig redegørelse for arbejdet med appen. Udviklingen af appen ville være baseret på decentral dataopsamling på den enkeltes telefon på grundlag af regler om beskyttelse af personoplysninger. I Danmark var der etableret et rådgivende organ, som bl.a. eksperter fra Dataetisk Råd var inde over, så man var sikker på, at danskernes privatliv ikke blev krænket. EU havde været inde på, at det i tilfældet af, at virussen måtte blive i længere tid i et Europa med åbne grænser, var vigtigt, at apps kan tale sammen på tværs af landene.

Rasmus Nordqvist bekræftede, at klima-, energi- og forsyningsministeren havde deltaget i et europaudvalgsmøde ugen før, hvor der i diskussionen om appen gentagne gange var blevet henvist til sundhedsministeren.

Kim Valentin mente ikke at have fået fyldestgørende svar på sine spørgsmål og ville derfor gå mere kritisk til ministeren i anden spørgsmålsrunde. Han havde forventet, at ministeren havde budgettet som paratviden, men takkede for tilsagnet om et skriftligt svar. Han mente, at der i den danske befolkning var en forventning om lokale lagre for værnemidler, medicin, vacciner etc., så man bedre kunne styre adgangen til dem. Var det også regeringens holdning? Appen handlede også om overvågning af EU-borgerne, så hvor langt ville regeringen gå i den sam-

menhæng, når man talte om strategiske beredskaber? Og på hvilke lovgivningsmæssige områder ville det påvirke danskerne? Hvis man har en central europæiske lægemiddelstrategi, måtte man gå ud fra, at ministeren havde eller ville få en form for overblik over, hvilken lovgivning der ville blive påvirket.

Jens Rohde syntes, at det var udtryk for en syg tankegang at udvikle en app, idet man på den måde udliciterede overvågning til privat kapitalisme. Han var enig med ministeren i, at det giver merværdi at samarbejde i EU. Det var ressortministrene klar til at bruge mange penge på inden for deres respektive ressorts. Når udvalget så spurgte, hvad det ville koste, henviste ressortministrene til finansministeren. Han forstod ikke, at finansministeren ville finde sig i, at ressortministrene lagde op til at bruge så mange penge, når ingen kendte tallene, og man dermed ikke vidste, om der var penge nok. Det viste, hvor stedmoderligt regeringen behandlede EU-stoffet. Det tjente ikke Danmarks interesser, så skulle man ikke se at få styr på, at den ene hånd ved, hvad den anden gør? Han gentog sit spørgsmål om, hvorvidt ministeren kendskab til samarbejdet med såkaldte sikre lande, som den østrigske kansler skulle have taget initiativ til. Definitioner på, hvad der er sikkert og ikke sikkert, plejer at ligge hos sundhedsministeren, så hvad var definitionen på et sikkert land? Eller vidste ministeren ikke, hvad statsministeren havde gang i?

Peter Seier Christensen bad om en indikation af, hvor stort et beløb der var tale om. Det kom ikke bag på ham, at EU forsøgte at tage kompetence på et nyt område på grundlag af den aktuelle krise, men i hvor høj grad ville Danmark medvirke til finansieringen?

Sundheds- og ældreministeren ville vende tilbage til Kim Valentin skriftligt. Regeringen forestillede sig en kombination af nationale lagre og EU-lagre. I EU-regi var der gode eksempler på, at man var gået sammen for at indkøbe noget af det, man havde manglet – værnemidler, visirer og masker, respiratorer etc. Det var baseret på en aftale om fælles indkøb, hvor Kommissionen havde lanceret de fire fælles udbud, og hvor Danmark var med på visse dele. Landene havde meldt ind, hvad de havde behov for, og på den måde kunne EU hente produkter hjem fra et verdensmarked, der var meget presset. Problemet var, at produktionstid og leveringstid var meget lang, og behovet rykkede sig hele tiden. Derfor kunne det være relevant med et EU-lager, så produkterne kunne komme hurtigere i brug. Han havde forståelse for pointen om nationale lagre, men mente at det gav mest mening at se det i EU-sammenhæng.

Hvad angik appen, henviste ministeren udvalgets medlemmer til de af deres kolleger, der deltog i drøftelserne om den. Det var lidt ærgerligt at blive ved at sige, at appen måtte være udtryk for overvågning og en syg tankegang, men den ville være baseret på uafhængig rådgivning og kunne medvirke til effektivt at stoppe smittekæder.

Om grænseåbning sagde ministeren, at alle landene nu overvejede, hvordan det kunne foregå. Regeringen havde ingen færdig model for, hvordan det skulle ske i Danmark, men sundhedsfaglige kriterier kom til at spille ind.

Jens Rohde havde ikke fået svar på sit spørgsmål. Han var orienteret om, at den tyske regering afventede en dansk udmelding om koordinering af genåbningen af grænserne. Hvis det var korrekt, hvad man kunne læse på Sebastian Kurzs Twitter, og som var gengivet på forsiden af dagens Politiken, havde regeringen travlt med at lave aftaler med lande såsom Australien, New Zealand, Sydkorea, Grækenland, Tjekkiet, Østrig og Norge. Man forhandlede altså ikke om grænseåbning med nabolandene Tyskland eller Sverige eller i en samlet skandinavisk enhed. Havde ministeren kendskab til det arbejde? At tale om sikre lande måtte i øvrigt være baseret på en sundhedsfaglig vurdering.

Sundheds- og ældreministeren mente, at det var et udenrigspolitisk anliggende. Hans tidligere svar stod stadig ved magt: Danmark var ligesom andre lande i gang med at finde ud af, hvordan man kunne håndtere en forestående åbning af grænserne. I hans ministerium stod man for at planlægge teststrategien og udvikle sundhedsfaglige kriterier. Det arbejde var ikke færdiggjort.

Jens Rohde spurgte, om det betød, at ministeren kunne afvise, at der var en definition på sikre lande.

Halime Oguz ville vide sig sikker på, om ministeren havde været inde på, at flere medlemslande var gået sammen om fælles indkøb af medicinsk udstyr. Og ville regeringen i forbindelse med den nye lægemiddelstrategi arbejde for at etablere et lignende samarbejde og dermed sikre billig medicin? Og var regeringen klar til at give EU flere muskler på sundhedsområdet?

Sundheds- og ældreministeren sagde, at Jens Rohde ikke kunne drage den konklusion. Det var som bekendt Udenrigsministeriet, der laver rejsevejledninger. Spørgsmål til dem skulle altså gå til udenrigsministeren. Til Halime Oguz sagde han, at han havde nævnt de fælles indkøb i sin forelæggelse. Dem var Danmark også en del af. Men det havde ikke været løsningen på alle udfordringer, bl.a. var lang leveringstid et problem. Der var behov for et tættere samarbejde og en mere koordinering, men han kunne ikke konkludere noget endeligt om, hvordan EU fik flere muskler på området.

Jens Rohde gentog sit spørgsmål: Havde ministeren kendskab til det arbejde, der var beskrevet i dagens Politiken, og som alt andet lige måtte inkludere en definition på sikre lande?

Søren Søndergaard mente, at det burde være muligt for ministeren at besvare spørgsmål med udgangspunkt i artiklen i Politiken. Han havde forståelse for, at ministeren ikke kunne besvare alle spørgsmål, men her måtte han kunne sige, om han havde kendskab til arbejdet eller ej.

Sundheds- og ældreministeren anbefalede, at udvalget stillede et skriftligt spørgsmål, for regeringen har sine interne arbejdsprocesser. Han henviste til sit tidligere svar om, at Danmark overvejede, hvordan en genåbning af grænser skulle foregå med tanke på teststrategi og sundhedsfaglige kriterier. Arbejdet foregik i samarbejde med andre ministerier.

Jan E. Jørgensen tilsluttede sig Søren Søndergaards betragtninger. Han oplevede en stigende frustration over, at regeringen ikke kunne besvare de mest simple spørgsmål. Udvalget fik svar, der gik på, at der foregik drøftelser blandt andre politikere i andre udvalg, men europapolitikken fastlægges i Europaudvalget. Der var også en udbredt tendens til, at ministre henviste til andre ministre. Når udvalget så gik til en anden minister, blev bolden spillet tilbage. Det kunne ikke være rigtigt, at sundhedsministeren ville sende et skriftligt svar på, om han var orienteret om det, der stod beskrevet i Politiken. Det svar måtte han kunne give på stående fod.

Søren Søndergaard delte Jan E. Jørgensens frustration over de manglende svar. Spørgsmålet ministeren fik stillet havde intet at gøre med regeringens interne arbejdsprocesser. Så nu skulle ministeren tænke sig grundigt om, inden han gav et svar. Der var tre svarmuligheder: Ministeren havde eller havde ikke kendskab til arbejdet, eller arbejdet var fortroligt, så han ikke kunne komme ind på det på et åbent møde. Han foreslog ministeren at vælge en af de tre.

Ulla Tørnæs betvivlede, at ministeren ikke skulle have kendskab til indholdet af Politiken-artiklen. På statsministerens Facebook var der den 24. april postet et opslag, hvor hun med glæde fortalte om drøftelserne om genåbning af grænserne med en række lande i den såkaldte coronaalliance. Var det vigtigere for regeringen at lave aftaler med lande i den alliance end at føre dialog om genåbning med Tyskland? Det måtte da være vigtigst for dansk økonomi at opretholde og fortsætte samhandlen med Tyskland – herunder ikke mindst til gavn for det danske turisterhverv.

Sundheds- og ældreministeren svarede, at han ikke lagde linjen for åbningen af grænser. Han gentog tilbuddet om et skriftligt svar på spørgsmålet. Det var ikke sundhedsministerens bord i henhold til den klassiske arbejdsfordeling.

Jens Rohde fandt det yderst kritisabelt, at udvalget stadig ikke havde fået et svar. Det var ikke formålstjenligt og ikke en god behandling af udvalget. Udvalget spurgte ganske enkelt om, hvordan ministeren havde kendskab til planerne for grænseåbning. Jens Rohde havde meddelt, at han ønskede at få statsministeren i samråd om spørgsmålet og havde noteret sig, at også Venstre ønskede at få svar på, hvad der foregik. Danmark er langt tættere på Tyskland end mange af landene i coronaalliancen, så derfor var udvalgets spørgsmål vigtigt. Ministeren måtte gerne svare skriftligt, eller skulle udvalget gå til en anden minister? Og kunne han ikke svare på, om han havde kendskab til planerne eller ej?

Søren Søndergaard havde muligvis misforstået noget, men forholdt det sig ikke sådan, at man på dagens europaudvalgsmøde behandlede det rådsmøde blandt EU's sundhedsministre, hvor de skulle udveksle synspunkter om coronakrisen og adgang til medicin? Det måtte være svært for sundhedsministeren at deltage i den diskussion, hvis han ikke havde kendskab til det samarbejde, der måtte være mellem en række lande og ikke vidste, om der var en definition på sikre lande, som nogle muligvis havde anerkendt. Europaudvalget skulle sende ministeren afsted til en videokonference for EU's sundhedsministre, og udvalgets medlemmer

havde til opgave, hvad den regering ville møde op med og finde ud af, hvor godt forberedt den var. Derfor skulle svaret på spørgsmål falde nu og her. Han opfordrede ministeren til at lukke mødet, hvis han mente, at der kunne komme noget kontroversielt på bordet eller noget, der ikke skulle ud til offentligheden.

Jan E. Jørgensen tilbød ministeren en fjerde svarmulighed: Ministeren kunne sige, at han ikke kunne huske, om han havde kendskab til drøftelserne. Det måtte være relevant at have en viden forud for rådsmødet om, hvorvidt man ønskede at åbne for ind- og udrejse fra nogle lande. Det svar måtte være muligt at få.

Nils Sjøberg så frem til et svar fra ministeren. Han havde lyttet sig til, at et flertal i udvalget mente, at der burde skabes en dialog med Tyskland og store dele af udvalget havde, som han forstod det, betænkeligheder ved en fælles app til kontrol. Europaudvalget udstikker Danmarks europapolitik og de signaler, det gerne så, at regeringen gav udtryk for i det europæiske samarbejde. Han anbefalede ministeren at tage den kritiske holdning til appen og åbningen af en dialog med Tyskland i betragtning, når han deltog i ministerrådsmødet senere på dagen.

Den fungerende formand påpegede, at mødet kunne lukkes, hvis ministeren så et behov for det.

Sundheds- og ældreministeren sagde, at det ikke var nødvendigt, idet han ville gerne tage imod Jens Rohdes tilbud om et skriftligt svar. Fokus for dagens ministerrådsmøde var lægemiddelstrategien.

Jens Rohde understregede, at udvalget ikke havde tilbudt ministeren at svare skriftligt. Det var noget, han selv foreslog. Men hvis ministeren ikke ville svare, kunne han så oplyse, hvor spørgsmålet skulle stiles hen? Europaudvalget stillede spørgsmål med afsæt i, at det anser europapolitikken for at være væsentlig og af stor betydning for Danmark. Men her blev udvalget holdt for nar.

Jan E. Jørgensen spurgte, om ministeren ikke kunne høre, at det lød mærkeligt, at han var nødsaget til at spørge sine kolleger, om han havde kendskab til de drøftelser, der måtte finde sted mellem Danmark og andre lande. Det var absurd, for det kunne kun ministeren selv vide. Kendte ministeren til de nævnte drøftelser eller ej?

Sundheds- og ældreministeren svarede, at der formentlig på senere møder ville komme spørgsmål om rejser og turisme, og at han ville svare på dem i den forbindelse. Han ville gerne vende tilbage skriftligt med en uddybning af håndteringen af arbejdet og drøftelserne i regeringen om de spørgsmål.

Den fungerende formand konkluderede, at udvalget gerne så, at der var faldet et svar fra ministeren om, hvorvidt han kendte til drøftelserne om grænseåbning. Udvalget så frem til at uddybende notat fra ministeren. Mødet sluttede kl. 10.09.